

Διδασκαλία της Ορθογραφίας σε μαθητές και μαθήτριες Δημοτικού με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες. – Φαίη Αντωνίου

Η κατάκτηση της ορθογραφημένης γραφής είναι ιδιαίτερα κοπιώδης για τα παιδιά με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες (ΕΜΔ) και, συχνά, παρατηρείται η οπισθοδρόμησή τους σε προγενέστερα στάδια. Στον διεθνή χώρο, έχουν υλοποιηθεί ποικίλα προγράμματα παρέμβασης με στόχο την κατάκτηση της ορθογραφικής δεξιότητας. Ιδιαίτερα αισιόδοξο εύρημα των παρεμβάσεων αυτών είναι ότι, με την επιλογή κατάλληλων στρατηγικών, μπορεί να αναπτυχθεί η ορθογραφική δεξιότητα. Ωστόσο, παρά την αποτελεσματικότητα των διεθνών ερευνών, στην ελληνική γλώσσα η ανάπτυξη σχετικών προγραμμάτων παρέμβασης είναι ακόμα περιορισμένη. Αυτή η ένδεια μπορεί να αποδοθεί στη δυσκολία μεταφοράς των πορισμάτων των διεθνών μελετών στην ελληνική γλώσσα λόγω της ιδιαιτερότητάς της, αφού παρουσιάζει ουσιαστικές διαφοροποιήσεις από την αγγλική, αλλά και στην έμφαση που δίνεται στις διαδικασίες κατάκτησης της ανάγνωσης.

Στόχο της παρούσας έρευνας αποτέλεσε η εφαρμογή κι η αξιολόγηση ενός προγράμματος παρέμβασης για την ενίσχυση της ορθογραφικής δεξιότητας των ελληνόφωνων παιδιών με ΕΜΔ που φοιτούν στη Γ΄ Δημοτικού και παρακολουθούν τμήματα ένταξης. Επιπλέον, διερευνήθηκε ο τρόπος με τον οποίο η διδασκαλία της ορθογραφίας επιδρά στην ανάπτυξη της αποκωδικοποίησης και της ευχέρειας.

Η έρευνα δημοσιεύτηκε στο [Reading & Writing Quarterly Overcoming Learning Difficulties](#).

Ο σχεδιασμός του προγράμματος παρέμβασης στόχευε στην ενίσχυση της γραμματικής κι ιστορικής ορθογραφίας ακολουθώντας τις αρχές της άμεσης και σαφούς διδασκαλίας με χρήση εμπειρικά αποδεδειγμένων καλών πρακτικών. Ενδεικτικά, οι πρακτικές αυτές ήταν οι εξής:

Ιστορική ορθογραφία

- Ταξινόμηση παράγωγων λέξεων (π.χ. παιδί-παιδιάτρος-παιδικός κ.λπ)
- Καλύπτω-γράφω-συγκρίνω (το παιδί παρατηρεί τη λέξη, την κρύβει, τη γράφει κι ελέγχει αν την έγραψε σωστά)

Γραμματική ορθογραφία

- Ταξινόμηση λέξεων με κοινό ορθογραφικό μοτίβο (π.χ. ρήματα σε -ωνω)
- Δημιουργία λέξεων που ακολουθούν τον διδακτέο ορθογραφικό κανόνα
- Αναζήτηση λέξεων που ακολουθούν τον διδακτέο ορθογραφικό κανόνα σε σχετικό υλικό.

Η αποτελεσματικότητά του εξετάστηκε σε δείγμα 73 παιδιών Γ΄ Δημοτικού, τα οποία χωρίστηκαν τυχαία σε 2 ομάδες ανά μελέτη, την πειραματική στην οποία εφαρμόστηκε το προτεινόμενο πρόγραμμα από τους εκπαιδευτικούς του τμήματος ένταξης και την ομάδα σύγκρισης, η οποία συμμετείχε σε

παραδοσιακές πρακτικές διδασκαλίας της ορθογραφίας. Χορηγήθηκαν σταθμισμένα εργαλεία αξιολόγησης της ορθογραφικής επίδοσης σε 3 χρονικές στιγμές: πριν από την παρέμβαση, μετά από αυτή (μετα-αξιολόγηση I) και 6 εβδομάδες αργότερα (μετα-αξιολόγηση II). Από τις αναλύσεις ANOVA παρατηρήθηκε ότι βελτιώθηκε σημαντικά η επίδοση της πειραματικής ομάδας σε σχέση με την ομάδα σύγκρισης (από την προ-αξιολόγηση στη μετα-αξιολόγηση I). Επιπλέον, παρατηρήθηκε ότι η βελτίωση που σημειώθηκε στην πειραματική ομάδα διατηρήθηκε και μετά το πέρας της παρέμβασης (από τη μετα-αξιολόγηση I στη μετα-αξιολόγηση II). Η διδασκαλία της ορθογραφίας επηρέασε τις δεξιότητες της αποκωδικοποίησης και της ευχέρειας καθώς και οι δύο ομάδες σημείωσαν πρόοδο ως προς αυτές.

Τα προκείμενα ευρήματα αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων στρατηγικών για την ενίσχυση της εν λόγω δεξιότητας για τα παιδιά με ΕΜΔ και συνεισφέρουν σημαντικά στην κατανόηση του τρόπου κατάκτησής της. Επιπλέον, αναδεικνύουν την επίδραση που ασκεί η διδασκαλία της ορθογραφίας στις δεξιότητες της ανάγνωσης (αποκωδικοποίηση κι ευχέρεια) τονίζοντας, έτσι, τον κομβικό ρόλο που οφείλει να έχει στη διδακτική πράξη. Το συμπέρασμα αυτό έχει ιδιαίτερη αξία καθώς στην ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα η διδασκαλία της ορθογραφίας συχνά υποεκτιμάται προς όφελος της ανάγνωσης με αποτέλεσμα -σε κάποιες περιπτώσεις- τα ορθογραφικά λάθη να μην διορθώνονται καν. Επιβεβαιώνεται, λοιπόν, ότι η πρακτική αυτή δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες των παιδιών κι ιδιαίτερα αυτών με ΕΜΔ, δεδομένου ότι οι πιθανότητες που έχουν να μάθουν την ορθογραφία μιας λέξης απλώς συναντώντας την στα κείμενα είναι λίγες.

Πλήρη στοιχεία της δημοσίευσης:

Fragkouli, K., Antoniou, F., Mouzaki, A., Ralli, A. M., Kokkali, V., & Alexoudi, K. (2022). Evaluation of a spelling intervention program for third graders at risk for learning disabilities. *Reading & Writing Quarterly*, 38(6), 544-563.